

ПРОБЛЕМАТИКА ОСОБИСТОСТІ ЕМІЛІАНО САПАТИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОТИСТОЯННІ

Ключові слова: свобода, земля, народ, революція.

Keywords: liberty, ground, nation, revolution.

Вороги вважали його простим мародером, але Сапату боготворили селяни та городяни як революційного реформатора і героя, його життя надихнуло покоління молодих революціонерів та утворило незліченні легенди про цю неоднозначну постать.

Лідер Мексиканської революції Еміліано Сапата народився 8 серпня 1879 р. в Сан-Мігелі Аненекуїлько, в районі Вілла-де-Аяла в прекрасному штаті Морелос. Він був сином Клеофас Гертруди Салазар та Габрієля Сапати. Еміліано був неспокійним молодим чоловіком, як і всі інші, з раннього віку в школі він цікавився історією своєї країни. Він запитував свого вчителя про факти незалежності та про все, що було пов'язано з боротьбою, яка відбувалася в його країні. У віці 17 років він осиротів. Злидні і несправедливість, що його оточували, спонукали його боротися за захист землі. Еміліано бачив, як батько плакав від безсилля, коли його несправедливо позбавляли землі начальники міста, і бачив, як ставилась влада до селян того часу. У такий момент Еміліано, сповнений мужності, вигукував: «Коли я виросту, я поверну їх до вас». Згодом у нього з'явилась така можливість.

У 1906 р. він взяв участь у зустрічі в Куаутлі задля захисту селянської землі штату Морелос від ненажерливості землевласників Порфірісти. 12 вересня 1909 р. він був обраний президентом ради оборони земель Аненекуїлько. Основним підходом Сапати був захист права людей на землю, що означало право на існування селянських громад. Еміліано був готовий боротися з усім і всіма, розраховуючи лише на довіру та підтримку свого народу. Як селянин, захищаючи права свого народу на землі («земля належить тим, хто її обробляє»), завербував армію пеонів, здебільшого корінних жителів міст і фазенд Морелоса, і з військовим гаслом «Земля і Свобода», приєднався до Мексиканської революції Франциско Ігнасіо Мадеро в 1910 р., метою якої було повалення режиму Порфіріо Діаса.

Коли вибухнула революція, Сапата як селянин приєднався до сил Франциско Ігнасіо Мадери, завербував армію пеонів, здебільшого корінних жителів міст і фазенд Морелоса, і з військовим гаслом «Земля і Свобода», залучених аграрними вимогами плану Сан-Луїса, розпочав боротьбу з урядом. Але незважаючи на успіх Мадери, розподіл землі не відбувся. Поміщики, скориставшись тим, що порфірістська армія залишилася стояти, наполягали на роззброєнні селянських військ і задумали зраду, яка майже коштувала Сапати життя. За цих умов Сапата реорганізував свою армію і взяв Яутепек, Куаутлу та Куернаваку. Під час торжества революції мадерістів він відмовився скласти зброю, поки розподіл землі не набув чинності. Таке ставлення збереже її до кінця життя, що призвело до сутичок з тими, хто тримав владу, демонструючи свою вірність принципам плану

Аяли, аграрної ідеології, в якій відображалися бажання селян, синтезовані у фразі «Земля і свобода». Повернення земель, відібраних у селян, було їхньою основною метою.

Сапата більше не довіряв Мадері, який обійняв пост Президента в 1911 р., і він виступив проти, формулюючи власну програму аграрних реформ, відому як План Аяла, за допомогою якої він мав намір перерозподілити землю серед селян. Під час президентств диктатора Вікторіано Уерти (1913–1914) та Президента конституціоналізму Венустіано Карранса (1914–1920) Сапата продовжував підтримувати свою партизанську діяльність проти уряду, поширюючи свою владу на півдні Мексики. Разом з Франциско (Панчо) Віллою, який прийняв План Аяла, він увійшов до Мехіко в 1914 р.

Із моменту проголошення плану Аяла сапатисти мужньо захищались проти урядів Мадеро, Вікторіано Уерти та Венустіано Карранса. Вони ліквідували латифундизм і розподілили землю. Вони конфіскували млини та велику паперову компанію і влаштували їх працювати на благо населення, вони заснували сільськогосподарський банк і відкрили численні початкові школи, зокрема для дорослих. Прихильники Сапати реорганізували політичне життя муніципалітетів, давши поштовх традиційній організації селян, і створили комітети пильності. Після розгрому армії Вілли в 1915 р. лише сапатизм був перешкодою для консолідації нового уряду. Проти Сапати були спрямовані численні сили, які практично спустошили штат Морелос. Жінки також відіграли дуже важливу роль у житті Еміліано, починаючи від його матері, яка була жінкою чудового характеру, і закінчуючи його вірними революціонерами, які безумовно підтримували його до дня його смерті.

Наступного року Сапата відійшов до Морелоса, де продовжував захищати свої позиції проти військ конституціоналістів. У 1919 р. він був убитий в засідці, організованій агентом Карранса, на фазенді Чінамека, там же, де вісім років тому йому схиляли до тієї самої зради. Його вбивство спровокувало рішуче засудження громадської думки та значної частини самих конституціоналістів. Рух сапатистів зазнав воєнної поразки, але не його ідеали справедливості. Популярність його була такою великою, що ще довго селяни Морелоса відмовлялись врити у загибель лідера.

Із плином часу Сапата став героєм; дефекти каудільйо були розмиті, забуті, перетворені пером поета, рукою мураліста або красномовними словами політика на заманливий образ повстанця. У Мексиці його називали «Ель Атіла дель Сур». Сапата сьогодні – мученик аграризму, символ соціального викуплення в Мексиці. Вороги вважали його простим мародером, але Сапату боготворили селяни та городяни як революційного реформатора і героя, його життя надихнуло покоління молодих революціонерів та утворило незліченні легенди про цю неоднозначну постать. Хтось і нині вважає його бандитом, хтось – більше схожим на недоброросовісну людину, яка знала, як скористатися нагодою, але певне те, що цей унікальний персонаж допоміг багатьом людям, які боролись за його ідеали, ідеали багатьох мексиканців, котрі вже втомилися від жорстокого поводження, зарозумілості та експлуатації своїх лідерів.

Отже, Еміліано Сапата залишив великий слід в історії Мексики, все свідоме життя був мужній, і як велика людина свого часу, захищав народну власність

землі. «Земля і свобода» – його девіз; навіть сьогодні суспільство визнає: «Земля призначена для тих, хто на ній працює». Ідеали Сапати і нині доволі популярні серед мексиканського населення, хоча і близькі до екстремізму. Сапату можна вважати селянським лідером на кшталт Жака Простака періоду Жакерії. Водночас Сапата негативно ставився до консервативного життя мексиканців та ідеологічно був близький до комуністичних рухів. У листі до Панчо Вільли Сапата писав: «Невігластво і затемнення часом не дали нічого, крім стада рабів для тиранії». Однак якими б не були дії Сапати за його життя, після смерті він став кумиром регіону, і над ним завше буде витати образ визволителя і борця за права народу.

Джерела та література

1. Knight A. The Mexican Revolution, Porfirians, Liberals, and Peasants. Cambridge: Cambridge University Press. Vol. 1. 1986. 190 p.
2. Espinosa A., Arturo F. Guerra y política contra el cuartelazo. La revolución zapatista durante el régimen de Huerta. *Estudios de Historia Moderna y Contemporánea de México*. México: Instituto de Investigaciones Históricas. 2006. 138 p.
3. Krauze E. Mexico: Biography of Power. New York: Harper Collins, 1997. 278 p.
4. Álvarez S. P. Cronología de la Revolución (1906–1917). México: Instituto Nacional de Estudios Históricos de las Revoluciones de México. 2011. 224 p.

Бойко Ірина

Донецький національний університет імені Василя Стуса

КОНТРОВЕРСІЙНІСТЬ ІСТОРИЧНОЇ ПОСТАТІ ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО

Ключові слова: Українська революція 1917–1921 рр., Гетьманат, Павло Скоропадський, Українська Держава.

Keywords: Ukrainian Revolution 1917–1921, Hetmanate, Pavlo Skoropadskyi, Ukrainian State.

Історія України налічує немало і гірких, і переможних подій. Кожний її етап складає той фундамент української державності, що ми маємо наразі. Одним з таких важливих етапів є період Української революції 1917–1921 рр. Особливу увагу і неоднозначність оцінок викликає правління Гетьманату Павла Скоропадського. Ця постать до сьогодні складає доволі контроверсійну позицію у світовій історіографії. На сучасному етапі важливо вивчити особливості оцінок діяльності гетьмана для формування об'єктивного ставлення до його історичної постаті.

Контроверсійність оцінок історичної постаті Павла Скоропадського насамперед полягає у його біографії. «Патріот обох держав», як називав себе сам гетьман, вивчав історію України, сам походив зі знаменитого козацького роду. У його домі співали українські пісні та читали книжки українських авторів. Але одночасно з цим він побудував військову кар'єру в російській імперській системі [5, 14–15].

Незважаючи на це, П. Скоропадський не був «улюбленцем» російського уряду. Як зазначає Д. Левчук: «Маючи всі підстави перебувати в найвищих сферах московсько-петербурзького суспільства, і знаючи, як колоніальна політика російського уряду завжди намагалась “інородців” висувати на вищі становища, Скоропадський не був у милості царедворців, на нього дивилися косо» [4, 3].